

BUREAU BARTELS B.V.

RESEARCH | CONSULTANCY | MANAGEMENT

Stationsplein 69
3818 LE Amersfoort
Postbus 318
3800 AH Amersfoort
Telefoon (033) 479 20 20
Fax (033) 479 20 21
E-mail info@brtls.nl
Internet www.bureaubartels.nl

EFFECTEVALUATIE INNOVATIEREGELING INTENSIEVE VEEHOUDERIJ

Uitgebracht op verzoek van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Amersfoort, 4 mei 2009

INHOUD

1.	Inleiding	1
2.	Samenvattende conclusies	1
3.	Aanbevelingen	6
	LITERATUURLIJST	11

1. Inleiding

In het najaar van 2008 is een procesevaluatie van de IIV-regeling uitgevoerd¹. In deze procesevaluatie is het functioneren van de regeling onder de loep genomen. Hierbij is aandacht geschonken aan zaken zoals het gebruik, de bekendheid, de voorwaarden en de uitvoering van de regeling. Uit deze procesevaluatie bleek dat het merendeel van de projecten nog volop in uitvoering is. Slechts enkele projecten waren op het moment van de procesevaluatie afgerond.

Naast de procesevaluatie was er bij het ministerie van LNV behoefte aan tussentijds inzicht in de voortgang van de doelrealisatie van deze projecten. Om hiervan een beeld te krijgen heeft het ministerie van LNV Bureau Bartels verzocht om in het verlengde van de procesevaluatie een deel van de projecten nog eens te bezien qua voortgang van de doelrealisatie. In feite ging het hierbij dus om een (tussentijdse) effectevaluatie.

We hebben invulling gegeven aan dit verzoek van het ministerie door met name de projecten uit de eerste twee openstellingen – namelijk die van 2005 en 2006 – nog eens tegen het licht te houden qua voortgang van de doelrealisatie. In totaal ging het daarbij om 24 projecten. Elf projecten hadden betrekking op de pluimveehouderij, negen projecten op de varkenshouderij, twee projecten op de konijnenhouderij en twee projecten vielen binnen de categorie 'overige'. In de navolgende paragraaf presenteren we de belangrijkste samenvattende conclusies die daaruit naar voren zijn gekomen. In paragraaf 3 formuleren we een aantal aanbevelingen. Het gaat daarbij om aanvullende aanbevelingen ten opzichte van de aanbevelingen die al in de procesevaluatie zijn gepresenteerd.

2. Samenvattende conclusies

Vanuit het oogpunt van effectiviteit is een belangrijke bevinding dat de **financiële ondersteuning** vanuit de **IIV-regeling** van **grote betekenis** is (geweest) voor de betreffende innovatieprojecten. Bij het ontberen van deze subsidie zouden de projecten veelal sowieso geen doorgang hebben gevonden dan wel kleinschaliger en/of kwalitatief minder hoogwaardig uitgevoerd zijn. Een belangrijke reden hiervoor is dat het in diverse gevallen gaat om projecten die zich kenmerken door relatief hoge technische en/of commerciële risico's of om projecten waarbij de eventuele opbrengsten voor de initiatiefnemers vrij beperkt zijn en/of niet specifiek aan hun ten goede zullen komen. Bij dit laatste kan bijvoorbeeld worden gedacht aan innovatieprojecten waarbij één of enkele veehouders het voortouw nemen maar waarbij eventuele resultaten breder aan de sector

---

¹ Procesevaluatie Innovatieregeling Intensieve Veehouderij, Bureau Bartels (2008).

ten goede zullen komen. Hierdoor hikken de initiatiefnemers aan tegen de verhouding tussen enerzijds de kosten en risico's van de projecten en anderzijds de te verwachten opbrengsten. Met de IIV-subsidie wordt als het ware een '**hefboomeffect**' gerealiseerd waardoor initiatiefnemers toch de stap kunnen en/of durven te zetten om hun innovatieprojecten op te pakken. In deze zin is wat de IIV-regeling aangaat dus duidelijk sprake van een effectief instrument.

Een andere belangrijke rode draad uit de tussentijdse effectevaluatie is dat alle projecten een **duidelijke relatie** hebben met het **versterken** van de **duurzaamheid** van de **intensieve veehouderij**. Bij vrijwel alle projecten zien we daarbij dat het versterken of behouden van economische duurzaamheid gepaard gaat met de ambitie om te komen tot verbeteringen in dierenwelzijn en/of reductie van milieubelasting en/of verbetering van arbeidsomstandigheden. Hoewel het versterken of behouden van economische duurzaamheid dus veelal een belangrijke drijfveer vormt voor de IIV-projecten wordt vrijwel altijd getracht om dit te koppelen aan het versterken van de sociale en/of ecologische duurzaamheid van segmenten van de intensieve veehouderij. In deze zin kan met recht gesproken worden van een '**duurzame regeling**'.

Een relevante bevinding is verder dat diverse innovatieprojecten bij de uitvoering geconfronteerd worden met **onvoorziene omstandigheden**. Dit is, zo ervaren ook de projectuitvoerders zelf, nu eenmaal inherent aan innovatieve activiteiten. In de praktijk blijkt er sprake te zijn van een grote variëteit in onvoorziene omstandigheden. Bij sommige projecten is de technische realisatie toch weerbarstiger dan oorspronkelijk gedacht. In andere gevallen gaat er van de vigerende wet- en regelgeving een remmende werking uit op de projectrealisatie terwijl bij weer andere projecten sprake is van onverwachte verschuivingen in de marktvraag of –prijzen. Kortom, uit het onderzoek komt naar voren dat projectuitvoerders bij hun innovatieprojecten flexibel moeten insprijnen op onverwachte omstandigheden. In dit licht is het dan ook van belang dat de **inrichting en uitvoering** van de **IIV-regeling** eveneens **ruimte** laat voor de nodige **flexibiliteit**. We komen hier bij de aanbevelingen op terug.

Inherent aan het onzekere karakter van de innovatieprojecten is ook dat een **deel** van de **projecten** uiteindelijk **inhoudelijk** gezien **niet tot het beoogde resultaat leidt** dan wel voortijdig gestopt wordt. Bij de projecten die we voor de tussentijdse effectevaluatie meegenomen hebben was dit – op het moment van de evaluatie – het geval bij bijna een kwart van de IIV-projecten. Op zich is dit geen 'schokkende' bevinding en dit doet dan ook geen afbreuk aan het belang en de meerwaarde van de IIV-regeling. Meer in het algemeen is namelijk bekend dat maar een deel van de innovatieprojecten uiteindelijk ook succesvol en volgens plan gerealiseerd wordt. Afbreukrisico's zijn inherent aan innovatieprojecten en kunnen daarmee ook niet volledig voorkomen worden. Uit de

evaluatie is bovendien ook niet één specifieke oorzaak voor het ‘mislukken’ – of niet volgens plan realiseren – van innovatieprojecten naar voren gekomen waar in de toekomst beleidsmatig op ingesprongen kan worden. Op zich toont het voorgaande in feite ook aan dat met de IIV-regeling inderdaad risicovolle projecten worden ondersteund. Wel zijn er in onze optiek mogelijkheden om de kansen op het niet volgens plan realiseren van de IIV-projecten nog wat te reduceren. We komen daar in de aanbevelingen op terug.

Voor de volledigheid merken we op dat uit de (tussentijdse) effectevaluatie naar voren is gekomen dat ook innovatieprojecten die niet het gewenste resultaat opgeleverd hebben wel een bepaalde meerwaarde kunnen hebben. Daarbij dient bijvoorbeeld gedacht te worden aan nieuwe kennis die met het project opgebouwd is en anderszins weer ingezet kan worden in de intensieve veehouderij. Ook kan het gaan om een ‘nevenproduct’ dat met het innovatieproject gerealiseerd is en wel succesvol vermarkt kan worden.

Driekwart van de **projecten** verliep op het moment van de (tussentijdse) effectevaluatie dus **inhoudelijk in grote lijnen nog volgens plan** of was inmiddels al afgerond. Bij deze projecten was ten tijde van de evaluatie al sprake van verschillende vormen van spin-off. Dit varieerde van het initiëren van vervolgonderzoek tot en met het succesvol op de markt zetten van de gerealiseerde innovatie. Wat de commercialisatie betreft signaleren enkele projectuitvoerders wel knelpunten ten aanzien van de snelheid waarmee de door hen ontwikkelde projecten op de Rav-lijst² geplaatst worden. Dit duurt in de optiek van deze projectuitvoerders (erg) lang wat ten koste gaat van de snelheid en/of kansen op commercialisatie.

Qua **tijdsplanning** heeft een deel van de projecten (bijna een kwart) te maken gehad met een (sterk) vertraagde start of is uiteindelijk helemaal niet van start gegaan. Oorzaken hiervoor zijn het niet (tijdig) beschikbaar komen van de vereiste vergunningen dan wel de cofinanciering van het innovatieproject. Hieruit kunnen – zie de aanbevelingen – leereffecten voor de beoordelingsprocedure worden gedestilleerd.

Hoewel er met name rondom de aanvraag van de subsidie veelal sprake is (geweest) van intensieve communicatie met DR/LNV zakt dit daarna bij de meeste projecten in. Er is wat dit aangaat sprake van een **‘scheve verdeling’** in de **communicatie en interactie** met **DR/LNV** gedurende de **levensloop** van een **innovatieproject**. Nadat een project is geëvalueerd beperkt de interactie met DR/LNV zich veelal tot het indienen van periodieke voortgangsverslagen, het indienen van verzoeken tot bijstelling of uitstel van

---

² Rav staat voor Regeling ammoniak en veehouderij. Concepten die op de Rav-lijst staan voldoen aan de geldende wetgeving op het gebied van ammoniakemissie. Opname op deze lijst is voor producenten van stalsystemen en bijbehorende apparatuur dus commercieel van belang.

het innovatieproject en/of het indienen van het verzoek tot vaststelling van de subsidie. Diverse projectindieners hebben dan ook aangegeven dat zij een meer inhoudelijke interactie met DR/LNV wat missen. Dit geldt met name bij projecten waarbij veehouders zelf een belangrijke trekkende rol spelen. Enkele projectindieners hebben overigens wel zelf actief contact gezocht met DR/LNV, bijvoorbeeld om bepaalde beslispunten over hun project te bespreken.

Uit de (tussentijdse) effectevaluatie volgt dat er in grote lijnen een onderscheid kan worden gemaakt in een ***tweetal 'ideaal-typische' projecten*** die vanuit de IIV-regeling ondersteund worden. We zullen deze projecten nu kort de revue laten passeren.

In de eerste plaats gaat het om innovatieprojecten die niet direct gericht zijn op de ontwikkeling van bijvoorbeeld een nieuw product of een nieuw systeem dat – indien succesvol – vermarkt kan worden. Dikwijls gaat het bij deze projecten bijvoorbeeld om een veehouder of een groep van veehouders die na willen gaan of een bepaalde nieuwe aanpak kan leiden tot zowel een verbetering (of behoud) van de technische resultaten en het economisch rendement als tot een verbetering van het dierenwelzijn en/of reductie van milieubelasting. Kenmerkend voor dit type innovatieprojecten is dus dat er niet echt sprake is van een commerciële doelstelling. Bij dit soort projecten is nieuw ontwikkelde kennis vaak vrij toegankelijk voor anderen. Met het innovatieproject steekt een veehouder – of een groep van veehouders – als het ware 'de nek uit' voor andere partijen in de sector.

In de tweede plaats zijn er innovatieprojecten die juist wel gericht zijn op het genereren van een nieuw product of nieuw systeem voor de intensieve veehouderij dat – indien succesvol – gecommercialiseerd kan worden. Bij dit type projecten zijn dikwijls, naast eventueel een veehouder of veehouders, ook 'industriële' partners in sterke mate betrokken zoals stallenbouwers, veevoederfabrikanten en apparatenbouwers. Deze industriële partners nemen veelal het voortouw om eventueel tot commercialisatie te komen. Dit is ook 'verklaarbaar' omdat voor veehouders het vermarkten van de nieuwe producten of nieuwe systemen die met de innovatie beoogd worden veelal geen 'core business' is. Voor de betrokken industriële partners is dat wel het geval.

Uit de (tussentijdse) effectevaluatie komt naar voren dat er nog andere belangrijke verschillen zijn tussen de hierboven beschreven ideaaltypische projecten. In het navolgende schema hebben we een aantal van deze verschillen samengevat.

Schema 1 Kenmerken van ideaaltypische projecten IIV-regeling

Type innovatieproject	Gericht op ontwikkeling van nieuwe producten/systemen voor commercialisatie	Niet primair gericht op ontwikkeling van nieuwe producten/systemen voor commercialisatie
Kenmerken van project		
Betrokkenheid partijen	Industriële partners in keten nemen intensief deel/zijn belangrijke trekkers	Veehouders zijn vooral belangrijk als trekkers/initiatiefnemers
Bereidheid tot eigen bijdrage	Groot	Beperkter/begrensd
Deel van subsidie dat bij aanvrager(s) terechtkomt	Groot	Beperkt
Aandacht voor bescherming eigendomsrechten	Groot	Beperkt
Bereidheid betrekken andere partijen bij uitvoering	Alleen functioneel/zo beperkt mogelijk houden	Groot/groter: uitdragen van gedachtegoed, delen van kosten
Tussentijds uitdragen voortgang en resultaten	Liever niet/zo min mogelijk	Grotere bereidheid (kosten delen, idealisme, enzovoort)
Uitdragen resultaten bij projectrealisatie	Intensief/actief want direct commercieel belang	Begrensd/beperkt omdat er niet direct product/systeem is dat vermarkt kan worden

Een **belangrijk verschil** tussen beide ideaaltypen – met name ook vanuit het oogpunt van effectiviteit van de IIV-regeling – heeft te maken met de **bereidheid om tussentijdse resultaten uit te dragen**. Voor initiatiefnemers die met de financiële ondersteuning een nieuw te commercialiseren product of systeem willen genereren tellen zaken als kennisbescherming natuurlijk zwaar. Dat betekent dat dit type initiatiefnemers er in de uitvoeringsfase weinig aan gelegen is om bekendheid te geven aan hun projecten en tussentijdse resultaten die daarmee behaald zijn. Datzelfde geldt voor het betrekken van andere partijen bij hun initiatief. De ambitie van dit type initiatiefnemers is in feite om het breder uitdragen van de resultaten van hun projecten te doen plaatsvinden in de commercialisatiefase (via het verkopen van de nieuwe producten of systemen). In die fase zullen deze partijen daardoor dan ook zelf actief inzetten op het uitdragen van de resultaten van hun innovatieproject. Dit laatste uiteraard alleen in die situaties waarin het project in technische zin geslaagd is.

Bij innovatieprojecten die niet direct gericht zijn op te commercialiseren nieuwe producten of nieuwe systemen vormt kennisbescherming in veel mindere mate een issue. Dit type initiatiefnemers staat dan ook veel meer open voor het tussentijds uitdragen van de voortgang en voorlopige resultaten van hun projecten. Ook hebben dit type initiatiefnemers er minder moeite mee om andere partijen te betrekken, bijvoorbeeld

omdat hiermee de kosten ook gespreid kunnen worden. Daarentegen zullen dit type initiatiefnemers over het algemeen minder middelen in (kunnen) zetten om – bij een succesvol verloop van hun projecten – de resultaten breder uit te dragen. Dit vanwege het feit dat er voor hen niet of in veel mindere mate economische spin-offs van dit type activiteiten te verwachten zijn.

Aan de hand van bovenstaande resultaten kan per saldo worden geconcludeerd dat de **IIV-regeling** een **effectief instrument** is vanwege:

- het feit dat de regeling duidelijk bijdraagt aan het ‘over de streep trekken’ van partijen die een risicovol innovatieproject overwegen;
- de ondersteunde innovatieprojecten bij kunnen dragen aan versterking van de economische, ecologische en sociale duurzaamheid van de intensieve veehouderij;
- een belangrijk deel van de innovatieprojecten – zelfs diegenen die niet tot de oorspronkelijk beoogde opbrengsten leiden – resultaten en/of vervolgvactiteiten opleveren die van belang zijn voor de intensieve veehouderij.

3. Aanbevelingen

In deze paragraaf presenteren we een aantal bouwstenen voor de toekomst van de IIV-regeling. We zullen dat doen via het formuleren van een aantal ‘aanvullende’ aanbevelingen. Deze ‘aanvulling’ heeft dan betrekking op de aanbevelingen die we al eerder in de procesevaluatie van de IIV-regeling hebben gedaan. Hieronder zullen we dan ook alleen die aanbevelingen opnemen die voortvloeien uit de (tussentijdse) effectevaluatie en niet in de procesevaluatie van de IIV-regeling opgenomen zijn.

De aanpak zal er steeds uit bestaan dat we eerst de betreffende aanbeveling zullen presenteren en dan een toelichting daarop zullen geven.

1. *Zorg voor voldoende flexibiliteit in de inhoud en uitvoering van de IIV-regeling.*

Achtergrond

Uit de evaluatie blijkt dat diverse innovatieprojecten, die vanuit de IIV-regeling ondersteund worden, te maken krijgen met onverwachte omstandigheden. Dit is ook inherent aan innovatietrajecten. Projectuitvoerders moeten hier flexibel op reageren en dus tussentijds beslissingen nemen ten aanzien van de vraag hoe om te gaan met dergelijke onvoorziene omstandigheden. Het is daarom van belang dat ze daarin niet onnodig gehinderd worden door de inhoud en uitvoering van de IIV-regeling. Hiervan kan bijvoorbeeld sprake zijn indien rondom de committering veel gedetailleerde informatie van de projectuitvoerders wordt gevraagd omtrent de wijze waarop zij hun project precies

uit gaan voeren, welke partijen daarbij betrokken gaan worden en hoe, enzovoort.

De ervaring met innovatieprojecten leert dat dit vaak niet op voorhand te voorspellen valt en dat het voor projectuitvoerders dus lastig is om dergelijke vragen op voorhand adequaat te beantwoorden. Bovendien kan een dergelijke mate van detail ook in de uitvoering van de projecten tot knelpunten of onnodige administratieve lasten leiden. Dit omdat projectuitvoerders dan bijvoorbeeld frequent wijzigingen in de projectopzet aan DR moeten doorgeven of omdat zij dit vergeten te doen en er daardoor bij de eindafrekening fricties ontstaan. Om deze redenen zou er als het ware naar gestreefd moeten worden om bij de IIV-regeling vooral 'doelfinanciering' toe te passen en niet of in mindere mate 'middelfinanciering'. Dit zou dan inhouden dat projecten vooral gehonoreerd worden omdat het na te streven doel goed past bij de geest van de regelgeving en dat het aan de projectuitvoerders overgelaten wordt hoe zij dit doel precies zullen gaan bereiken. Doordat de projectuitvoerders een belangrijk deel van de kosten zelf moeten financieren is in feite al voldoende 'geborgd' dat zij dit op een verantwoorde wijze zullen doen.

2. Overweeg om meer differentiatie in de subsidiepercentages aan te brengen al naar gelang de bereidheid van projectuitvoerders om tussentijds inzicht te verschaffen in de voortgang en resultaten van hun project.

Achtergrond

Uit de evaluatie is naar voren gekomen dat er sprake is van een discrepantie in de mate waarin projectuitvoerders bereid zijn om tussentijds de voortgang en resultaten van hun projecten breder uit te dragen. Enerzijds zijn er projectuitvoerders die hier geen enkele moeite mee hebben. Anderzijds zijn er projectuitvoerders die van mening zijn dat de slaagkans van hun project daarmee negatief beïnvloed wordt. Bij deze laatste groep gaat het veelal om innovatieprojecten die er op gericht zijn om nieuwe producten of nieuwe systemen te ontwikkelen die vervolgens vermarkt gaan worden. In de optiek van de betreffende projectuitvoerders wordt met deze commercialisatie ook de bredere verspreiding van de eindresultaten van het project bewerkstelligd.

In de praktijk is er bij de IIV-regeling dus sprake van twee verschillende modellen van verspreiding van (met name) tussentijdse voortgang en resultaten. Deze modellen zijn overigens niet één-op-één gerelateerd aan het subsidiepercentage waarvoor de uitvoerders eventueel gekozen hebben³. De vraag is dan ook of dit naar de toekomst nog steeds zo dient te blijven. Wat dit aangaat valt bijvoorbeeld te overwegen om bij partijen

---

³ In de openstellingen van 2005 en 2006 konden uitvoerders kiezen voor 25% subsidie (indien zij de resultaten niet openbaar wilden maken) of voor 50% subsidie (indien zij daartoe wel bereid waren). In de evaluatie hebben we ook projectuitvoerders betrokken die destijds voor 50% subsidie hebben gekozen maar waarvoor tussentijdse geheimhouding van groot belang was.

die bereid zijn om ook **tussentijds** inzicht te geven in de voortgang en resultaten van hun project een hoger subsidiepercentage toe te passen. Dit is des te meer van belang omdat het bij de IIV-regeling veelal om vrij langdurige projecten gaat. Hierdoor is het nu nog mogelijk dat een projectuitvoerder die jarenlang de voortgang en tussentijdse resultaten 'onder de pet houdt' een zelfde subsidiepercentage toegepast krijgt als een projectuitvoerder die wel bereid is om tussentijds dit inzicht te verschaffen waarmee andere partijen tijdig hun voordeel kunnen doen.

3. Hou een vinger aan de pols bij veehouders die als aanvrager(s) hun nek uitsteken.

Achtergrond

Uit de evaluatie is gebleken dat bij een deel van IIV-projecten sprake is van enthousiaste en/of voorlopende veehouders die hun nek uitsteken voor een innovatieproject. Dit komt tot uitdrukking door het feit dat zij als aanvrager van het project fungeren – en daarmee in formele zin ook verantwoordelijk zijn – terwijl zij zelf maar een beperkt deel van de activiteiten en kosten voor hun rekening nemen. Op zich kan de vraag gesteld worden of het in dergelijke projecten inderdaad 'verantwoord' is dat één of enkele veehouders een dergelijke rol vervullen. Dit ook gezien het feit dat uit de door ons gevoerde gesprekken niet altijd het beeld naar voren is gekomen dat de betreffende veehouders zich altijd even goed bewust zijn van deze verantwoordelijkheid en de mogelijke financiële consequenties daarvan.

Om deze reden is het raadzaam om bij dit type projecten een vinger aan de pols te houden. Dit kan op verschillende wijzen plaatsvinden. In de eerste plaats zou er bijvoorbeeld bij de projectbeoordeling op gelet kunnen worden of er sprake van een situatie zoals hierboven geschetst. Daar waar dit het geval is zou wellicht actiever dan nu nagegaan kunnen worden of er mogelijkheden zijn om een andere partij – met een grotere financiële en/of inhoudelijke betrokkenheid bij het project – aanvrager te laten zijn. Wellicht dat dit ook vraagt om een aanpassing (verruiming) van de voorwaarden van de IIV-regeling. In de tweede plaats zou dit ook vorm en inhoud kunnen krijgen doordat DR zowel bij de start van het project als ook tussentijds contact onderhoudt met dergelijke aanvragers. Dit om van meet af aan goed duidelijk te maken welke eisen er aan de administratie van de aanvrager worden gesteld en om gedurende de uitvoering na te gaan in hoeverre de aanvrager hier ook adequaat invulling aan weet te geven.

4. Committeer projecten pas nadat de eventueel benodigde vergunningverlening rond is.

Achtergrond

Uit de evaluatie komt naar voren dat enkele projecten die vanuit de openstelling 2005 of 2006 gecommitteerd zijn op het moment van de evaluatie nog niet of nauwelijks opgestart waren of een flinke vertraging hadden opgelopen. Voor enkele projecten had dit te maken met het gegeven dat bij deze projecten de vergunningverlening nog niet rond was waardoor niet met het project gestart kon worden. Om deze reden valt te overwegen om in de toekomstige beoordeling van projecten voor de IIV-regeling als eis te stellen dat de vergunningen die nodig zijn om met het project te kunnen starten, verstrekt zijn. Hiermee wordt voorkomen dat eventueel onnodig middelen worden vastgelegd in projecten die uiteindelijk niet van de grond komen.

5. Overweeg om in de IIV-regeling 'over te committeren' indien het aantal en de kwaliteit van de ingediende aanvragen daartoe aanleiding geeft.

Achtergrond

Uit de evaluatie blijkt dat een deel van de projecten niet (volledig) gerealiseerd is en/of dat de begrote kosten (en daarmee de subsidie) lager zullen uitvallen. Op zich is dit niets nieuws onder de zon omdat algemeen bekend is dat innovatieprojecten gepaard gaan met onzekerheden en afbreukrisico's. Dat is ook de reden dat er in innovatieregelingen vrijwel altijd sprake is van vrijval van gecommitteerde middelen. Om deze reden kan overwogen worden om bij de IIV-regeling over te committeren in die situaties waarbij zich een 'overtekening' voordoet van projectvoorstellen die voldoen aan de criteria van de regeling.

6. Intensiveer de inhoudelijke betrokkenheid bij de uitvoering van de ondersteunde projecten.

Achtergrond

Bij diverse IIV-projecten is sprake van vrij langdurige (meerjarige) projecten die bovendien een aanzienlijke subsidie gecommitteerd hebben gekregen. Daarnaast is het zo dat, zoals aangegeven, zich bij de uitvoering van innovatieprojecten dikwijls onvoorziene omstandigheden voordoen. Combineren we deze zaken dan kan het een meerwaarde hebben indien de inhoudelijke betrokkenheid bij dergelijke projecten geïntensiveerd wordt. Dit zou bijvoorbeeld vorm en inhoud kunnen krijgen door periodiek – bijvoorbeeld jaarlijks – een bezoek af te leggen bij deze projectaanvragers. Daartoe zouden als het ware begeleidingscommissies rondom deze projecten kunnen worden

samengesteld waarin een vertegenwoordiger van DR, van LNV en een inhoudelijk deskundige zitting hebben.

Er zijn diverse redenen te geven voor een dergelijke inhoudelijke monitoring en voor de voorgestelde samenstelling van begeleidingscommissies. Een eerste argument is natuurlijk dat bepaalde projecten een dusdanige financiële omvang hebben dat het ook de moeite waard is om deze begeleiding te bieden. Verder is het zo dat het een meerwaarde kan hebben indien DR en LNV tijdig – en niet pas achteraf – zicht krijgen op eventueel wenselijke veranderingen in de (uitvoering van de) innovatieprojecten als gevolg van onverwachte ontwikkelingen. Zo biedt dit enerzijds de mogelijkheid om de aanvrager duidelijk te maken of hij of zij al dan niet actie moet ondernemen zoals bijvoorbeeld het indienen van een wijzigingsvoorstel. Anderzijds biedt dit de mogelijkheid om in dergelijke situaties ook actief mee te denken met de aanvrager. Zo is uit het onderzoek ook naar voren gekomen dat onverwachte veranderingen in de externe omgeving er toe kunnen leiden dat projecten in een soort van impasse terecht komen of dat projectuitvoerders op een kruispunt van beslissingen aanbeldanden waar ze niet altijd meer weten wat de juiste richting is. Nu onttrekken dergelijke situaties zich vaak aan het zicht van DR en LNV en kan de situatie ontstaan dat projecten stagneren. De inzet van een begeleidingscommissie kan er toe leiden dat dit voorkomen wordt. Bijvoorbeeld door te wijzen op aanpalende ondersteuningsmogelijkheden die het ministerie van LNV heeft of door verbindingen te leggen naar andere partijen die mogelijk ondersteuning kunnen bieden in dergelijke situaties.

LITERATUURLIJST

Bureau Bartels, 2008

Procesevaluatie Innovatieregeling Intensieve Veehouderij

Dienst Regelingen, 2005-2007

Divers materiaal regeling (aanvraagformulieren, toelichtingen, et cetera)

Dienst Regelingen, 2007

Regelingspecifieke rapportage, RLS Samenwerking bij innovatie - resultaat openstelling 2007

Dienst Regelingen, 2005-2007

Advies beoordelingscommissie

Dienst Regelingen, 2005 en 2007

Brochure regeling

Ministerie Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2006

Innovatie = Ondernemen, Strategienota Innovatie

Staatscourant, 15 februari 2007

Regeling LNV-Subsidies

Staatscourant, 2005-2007

Regelingteksten en openstellingsbesluiten

WUR/LEI, 2008

Samenwerking bij innovatieprojecten, hernieuwd toetsingskader LNV-subsidieregeling voor innovatieve varkenshouders